

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертаційну роботу

Гаращака Назарія Ігоровича

**«Архітектурно-ландшафтні трансформації та шляхи розвитку
бальнеологічних курортних поселень західного регіону України»,**

поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії

у галузі знань 19 – Архітектура та будівництво

зі спеціальності 191 – Архітектура та містобудування

Загальна характеристика роботи Рецензію складено на підставі вивчення анотації, повного обсягу рукопису дисертаційного дослідження Гаращака Н.І., а також за публікаціями здобувача за темою дисертації.

Загальний обсяг роботи становить 232 сторінки, з яких основного тексту 148 сторінок; таблиць з рисунками – 53 сторінки та 4 додатки на 13 сторінках. Список літературних джерел (18 сторінок) охоплює 192 позиції.

Актуальність дисертаційної роботи полягає у тому, що в сучасних українських реаліях зростає суспільна потреба в якісному функціонуванні бальнеологічних курортів, разом з тим їх актуальний стан і експлуатаційні ресурси не завжди відповідають сучасним вимогам. У західному регіоні України природно-ландшафтні ресурси історично обумовлюють значну концентрацію курортних поселень, що обґрунтовує вибір територіальних меж дослідження. Ці об'єкти мають великий історико-культурний потенціал, значну роль у формуванні архітектурної ідентичності, в майбутньому можуть стати архітектурним лицем, рекламою України у світі. Отож дослідження принципів їх розвитку є потрібним і перспективним також у плані атрактивності українського архітектурного простору. Висновки й рекомендації щодо методики підходу до дослідження бальнеологічних курортів можуть бути застосовані в інших регіонах України, де склалися відповідні умови.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дисертаційного дослідження відповідає програмним завданням законів України у сфері містобудівної діяльності, глобальним цілям сталого розвитку, ухваленим ООН; робота виконана в рамках наукового напрямку кафедри архітектурного проектування ІАРД Національного університету «Львівська політехніка»: «Теоретично-практичні основи формування житлових і громадських будівель і споруд» та науково-дослідної роботи «Знання і цінності в методології обґрунтування архітектурних рішень об'єктів та формуванні середовища життєдіяльності» (№ 0125U000559).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукові положення, висновки та рекомендації ґрунтуються на докладному вивченні та аналізі бібліографічних джерел та на результатах власних натурних обстежень і спостережень.

Наукова новизна одержаних результатів. Результати дослідження, безперечно, мають наукову новизну, оскільки вперше здійснено комплексний аналіз курортних поселень Західної України із урахуванням актуальних умов їх

функціонування, з виявленням особливостей їх архітектурно-просторових рішень та встановленням закономірностей трансформації; вперше обґрунтовано загальні принципи архітектурно-ландшафтних трансформацій та шляхів розвитку бальнеологічних курортних поселень; вдосконалено теоретичну базу, методичний інструментарій та вимоги до архітектурно-планувальних рішень нових бальнеологічних курортних об'єктів.

Наукове і практичне значення отриманих результатів полягає в можливості подальшого їх використання для розробки стратегій та програм розвитку бальнеологічних курортних поселень, із забезпеченням їх сталого розвитку, покращенням інфраструктури та конкурентоспроможності. Матеріали і висновки дослідження можуть бути корисними для широкого кола осіб: практикуючих архітекторів, фахівців у галузі туризму, працівників місцевих адміністрацій. Отримані результати можуть бути впроваджені у навчальний процес як теоретична і методична база дипломного проектування.

Результати дисертаційного дослідження були апробовані на наукових конференціях, акти про впровадження результатів дослідження увійшли в склад додатків до дисертації.

Повнота викладу результатів дисертаційного дослідження в опублікованих роботах. Основний зміст роботи опубліковано в 9-ти наукових працях, з яких 3 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у науковому періодичному виданні іншої держави, та 5 матеріалів конференцій. Наукові результати дослідження доповідалися на 5 науково-практичних міжнародних та всеукраїнських конференціях і семінарах. Публікації висвітлюють результати дослідження, а їх загальний зміст відповідає вимогам.

Оцінювання змісту та завершеності дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, списку опублікованих праць за темою дисертації, термінологічного словника, вступу, чотирьох розділів з висновками, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків.

В анотації дисертант обґрунтовує актуальність теми дослідження, окреслює проблематику, формулює мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, будує методологічну послідовність дослідження, наукову новизну та практичну значимість, наводить дані щодо впровадження результатів дослідження та їх апробації.

У першому розділі «Огляд стану досліджень архітектури та архітектурно-просторових трансформацій курортних поселень на базі бальнеологічних ресурсів» встановлено понятійно-категорійний апарат дослідження, проаналізовано та систематизовано наявну теоретичну базу, проведено класифікацію об'єктів курортно-рекреаційної сфери та запропоновано структурно-логічну модель курортних поселень, проаналізовано світовий і вітчизняний досвід архітектурно-ландшафтної організації простору бальнеологічного курорту, а також обґрунтовано методи дослідження архітектурно-просторових рішень і трансформацій у зоні бальнеологічних курортних поселень, що застосовуються в роботі.

У другому розділі «Передумови та фактори, що впливають на формування архітектури і трансформації курортних поселень» визначено і проаналізовано історичні передумови та генезу курортних поселень на основі водних ресурсів, природно-ландшафтні умови формування та соціально-економічні фактори розвитку, функціонально-технологічні властивості та особливості архітектури бальнеологічних курортних поселень.

У третьому розділі «Особливості архітектурно-просторових рішень об'єктів та трансформація курортних поселень на основі бальнеологічних ресурсів» представлені детальні дослідження вибраних курортних поселень Західного регіону України; аналіз виконано на містобудівному рівні, на рівні архітектурного об'єкту та на рівні елементів курортної інфраструктури. На основі оцінки результатів дослідження виявлено закономірності трансформування простору бальнеологічних курортів Західного регіону України.

У четвертому розділі «Принципи, методи та практичні рекомендації впровадження положень дослідження в архітектурну теорію та практику» обґрунтовано принципи розвитку бальнеологічних курортних поселень, вдосконалено методику обґрунтування їх архітектурних рішень та розроблено практичні рекомендації щодо застосування результатів дисертаційного дослідження в архітектурній практиці.

Висновки до кожного розділу дисертації, а також загальні висновки логічно й послідовно підсумовують основний зміст проведеного дослідження, джерельна база відображає широкий спектр питань функціонування курортів. Всесторонньо вивчено архітектурно-ландшафтну і соціально-функціональну ситуацію в обраних для дослідження курортах, проведено фотофіксацію та натурні обстеження. Дисертація добре структурована, дослідження має логічну побудову, що відповідає поставленій меті і завданням дослідження. Теоретичний матеріал доповнений змістовною інфографікою.

Дискусійні положення та зауваження.

Є окремі зауваження до дисертації Гаращак Н.І., які вимагають певного пояснення.

1. Варто було б конкретніше аргументувати вибір в якості об'єкта дослідження шести бальнеологічних курортних поселень (Великий Любін, Немирів, Моршин, Трускавець, Східниця і Брюховичі), і чіткіше вказати критерії такого вибору.

2. У висновках до першого розділу, в п. 5, стверджується про незадовільний стан функціонування сучасних українських курортів, проте в матеріалі цього розділу є недостатньо інформації для таких узагальнюючих висновків – аналіз стану функціонування об'єктів, який дає підстави для відповідної оцінки, подано щойно в третьому розділі дисертації.

3. У четвертому розділі до практичних рекомендацій щодо шляхів формування архітектурно-містобудівного середовища курортних поселень доцільно було б додати ще одне завдання – цілеспрямовано формувати архітектурну атрактивність середовища. Про атрактивність як один із факторів

розвитку курортних поселень згадується в контексті наявних там історичних пам'яток та мистецьких заходів, проте, за їх відсутності, ефектна сучасна архітектура могла б взяти на себе роль основного атрактанта і стати своєрідним брендом курорту.

Висловлені зауваження і побажання не знижують рівень наукового дослідження, мають рекомендаційний характер і можуть бути враховані в подальшій роботі. Маю всі підстави позитивно оцінити дисертацію Гаращак Н.І., як самостійну наукову працю, в якій отримано нові наукові результати. Рецензована дисертація містить раніше не захищені наукові положення, що були отримані особисто автором. Нові науково обґрунтовані результати у сфері архітектурної та містобудівної науки розв'язують важливу науково-прикладну проблему. Дисертація має відповідну наукову цінність, містить пропозиції, що сприятимуть подальшому розвитку архітектурної теорії і практики.

Відповідність змісту дисертаційного дослідження та анотації. В анотації відображено основні положення, зміст, результати та висновки дослідження, здійсненого здобувачем Гаращак Н.І. Анотація за структурою та змістом відповідає змісту рукопису дисертаційної роботи та не містить положень, які у ній відсутні.

Оцінка мови, стилю та оформлення дисертації. Дисертація та її розділи характеризуються єдністю змісту й форми, написані правильно в граматичному і професійному аспектах. Бібліографічний опис джерел відповідає вимогам. Роботу написано з використанням відповідного до теми термінологічного апарату, долучено термінологічний словник. Ілюстративний матеріал представлений змістовною і докладно опрацьованою інфографікою, що вдало доповнює теоретичний матеріал.

Загальні висновки щодо дисертаційної роботи та її відповідності вимогам до кваліфікаційних робіт. Текст дисертації, супутній графічний матеріал, публікації автора створюють позитивне враження. За актуальністю завдань, обсягом і ретельністю проведених досліджень, практичною цінністю отриманих результатів можна вважати, що кваліфікаційна наукова праця «Архітектурно-ландшафтні трансформації та шляхи розвитку бальнеологічних курортних поселень західного регіону України» є оригінальним завершеним дослідженням. Зміст та оформлення дисертаційної роботи відповідають вимогам МОН України, які висуваються до кваліфікаційних наукових праць.

Канд. арх., доцент,
доцент кафедри дизайну та основ архітектури
Інституту архітектури та дизайну
Національного університету
«Львівська політехніка»

І.А. Дида

Підписав заповідачу
Вікторія секретар *Р. Брасанський*